

Muusikaleht

1992
12

Kooriühingu erakorraline kongress

MAAILMA SUURIM AKORDION

SAKSA LAULE JÕLUDEKS JA
VANA AASTA ÄRASAATMISEKS

21. Des Jahres letzte Stunde

Mit Andacht

Des Jah - res let - ze Stun - de er - löst mit ern - stem Schlag. Singt, singt aus Her - zens -
grun - de und wünscht ihm Se - gen nach. Zu je - nen grau - en Jah - ren ent - fliegt es, wel - che
wa - ren, es brach - te Freud und Kum - mer viel und führt uns nä - her an das
Ziel, es brach - te Freud und Kum - mer viel und führt uns nä - her an das Ziel.

2. Wer weiß, wie mancher mordet
Um's Jahr, versenkt in's Grab!
Unangemeldet fordert
Der Tod die Menschen ab.
Trotz lauem Frühlingswetter
Weh'n oft verwelkte Blätter.
: Wer von uns nachbleibt, wünscht dem Freund
Im stillen Grabe Ruh' und weint. :|

3. Auf, auf, seid frohen Mutes,
Auch wenn uns Trennung droht!
Wer gut ist findet Gutes
Im Leben und im Tod!
Dort sammeln wir uns wieder
Und singen Wonnelieder!
: Wohl auf der Hut sein immerdar,
Sei unser Wunsch im neuen Jahr! :|

14. Ehre sei Gott in der Höhe

Feierlich

Eh - re sei Gott in der Höhe und Friede auf Erden und den
Men - schen ein Wohl - ge - fal - len! Al - len, Al - len!

The musical score for '14. Ehre sei Gott in der Höhe' is written for piano. It features a grand staff with treble and bass clefs. The tempo is 'Feierlich' (solemn). The music is in 4/4 time and begins with a piano (*p*) dynamic. The melody is primarily in the right hand, with a supporting bass line in the left hand. The lyrics are written above the staff, with some words in German and some in Latin. The score includes fingerings, slurs, and dynamic markings like *pp* and *mf*. There are also some performance instructions like 'Red.' and asterisks.

11

16. Zu Bethlehem geboren

Mäßig

Zu Beth - le - hem ge - bo - ren ist uns ein Kin - de - fein, das hab ich mir er -
to - ren, sein ei - gen will ich sein, E - ja! E - ja! sein ei - gen will ich sein.

The musical score for '16. Zu Bethlehem geboren' is written for piano. It features a grand staff with treble and bass clefs. The tempo is 'Mäßig' (moderate). The music is in 4/4 time and begins with a piano (*p*) dynamic. The melody is primarily in the right hand, with a supporting bass line in the left hand. The lyrics are written above the staff, with some words in German and some in Latin. The score includes fingerings, slurs, and dynamic markings like *p* and *mf*. There are also some performance instructions like 'Red.' and asterisks.

2. In seine Lieb versenken
Will ich mich ganz hinab,
Mein Herz will ich ihm schenken
Und alles was ich hab;
Eja! Eja! und alles was ich hab.

3. O Kindelein, von Herzen
Will ich dich lieben sehr,
In Freuden und in Schmerzen,
Je länger mehr und mehr;
Eja! Eja! je länger mehr und mehr.

17. Schlaf wohl, du Himmelsknaube, du

Innig

Schlaf wohl, du Him - mels - kna - be du, schlaf wohl, du sü - ßes Kind! Dich fä - deln En - ge -
lein in Ruh' mit sanf - tem Him - mels - wind. Wir ar - men Hir - ten sin - gen dir ein
her - zigs Wie - gen - lied - lein für. Schla - fe, schla - fe, Him - mels - söhn - chen, schla - fe!

The musical score for '17. Schlaf wohl, du Himmelsknaube, du' is written for piano. It features a grand staff with treble and bass clefs. The tempo is 'Innig' (tender). The music is in 6/8 time and begins with a piano (*p*) dynamic. The melody is primarily in the right hand, with a supporting bass line in the left hand. The lyrics are written above the staff, with some words in German and some in Latin. The score includes fingerings, slurs, and dynamic markings like *p* and *pp*. There are also some performance instructions like 'Red.' and asterisks.

2. Maria hat mit Mutterblut
Dich liebe zugebedt;
Und Joseph hält den Halm zurück,
Daß er dich nicht erweht.
Die Schäflein, die im Stalle sind,
Verstummen vor dir, Himmelsknaub.
Schlafe, Himmelsknaubchen, schlafe!

3. So schlummert in der Mutter Schoß
Noch manches Kindelein ein;
Doch wird das arme Kindelein groß,
So hat es Angst und Pein.
O Jesulein, durch deine Guld
Hilf's ihnen tragen mit Geduld!
Schlafe, Himmelsknaubchen, schlafe!

Rõõmustame praeguse olukorra plusside üle ja püüame neid ära kasutada

Vaatleme ühe maaklubi hetkeseisu perioodil, kus enam ei toimi endised alluvuslikud suhted, uued ei ole aga veel praktiliselt välja kujunenud. Selleks on meie koduklubi — Kiisa rahvamaja Harjumaal.

Aasta-paar tagasi oli koordineerivaks üksuseks rajooni kultuuriosakond. See oli koht, kus saadi erialast infot, selged olid finantsilised võimalused. Ja mis peaaegu, oli olemas koht, kus organiseeritult või juhuslikult saadi kokku kolleegidega. Sellisel keskuslikul kaugjuhtimisstiilil oli ka mitmeid puudusi: liigne üldistamine, trafaretne lähenemine klubile kui mingile tingühikule. Tegeldi aktiivsetega, tõelised abivajajad jäid ükski.

Praegu on olukord teispidi äärmuslik. Juhtimis-kordineerimiskeskuseks on vald, kes siiani teadis küll ühe oma ääremaa rahvamaja olemasolust, peaaegu aga mitte midagi sellest, kuidas ta uues situatsioonis peaks sellega ümber käima. Seega ei jäänud kultuuritöötajatel muud üle, kui kannatlikult selgitada, mida kujutab endast maaklubi, kuidas ta töötab ja mida ootab vallalt. Pole kahtlustki, et mõnes teises piirkonnas oli selline alluvuslik üleminek asjade loomulik, ammuoodatud külg. Selle üle võib ainult heameelt tunda.

Lähtuda kultuuripoliitikas tekkinud ebamäärasest olukorrast, olimegi hooaja alguses küsimuse ees: kuidas edasi? Selle probleemi lahendamiseks tegime katset kõik sõlmpunktid lahti mõtestada ja neile lahendus otsida. Selleks koostati oma piirkonna kultuurilise tegevuse plaan, võttes arvesse olemasolevaid võimalusi ja perspektiivseid vajadusi.

Kuna turumajandus on jõudnud ka kultuuri, oleme seatud fakti ette, et kõik sõltub rahast. Peaaegu kõik ringid ja huviklubid on tasulised. Sellest omakorda sõltub nende liikmete arv — kõigil asjahuvilistel ei ole lihtsalt võimalik osaleda. Siit teeme järelduse, et mingi osa harrastustegevuse eelarvest peab katma riik. Loodame, et varsti saabub ka Eestis see aeg, millal tipp tehnika ja raha asemel tähtsustatakse inimene, tema teadmised ja oskused.

Selleks ettevalmistamisel ei kurda me ainult praeguse olukorra miinuste puhul, vaid rõõmustame ka plusside üle, kasutame need ära. Selleks ei vaja me valitsuse määrust ega ministri käskkirja. On tore tunne, kui võid ellu viia omaenda ja teiste piirkonna elanike ideid-plaane, ilma et keegi neid suruks mingitesse kindlatesse raamidesse. Rõhutame sõna „teiste“, sest rohkem kui kunagi enne tulevad inimesed meie juurde oma plaanidega. Kui oma raha eest, siis ka oma ideed.

Ei tea, kuidas mujal, aga meie piirkonnas toimub rahvamaja töös oluline sisuline nihe. Inimesed otsivad esijoones võimalust enesetäiendamiseks paljudes valdkondades. Uuenevas maakultuuris tõuseb esiplaanile nn. rahvaharidussüsteem. Minevikku vajub trafaretne mõtlemisviis, et maakultuur tähendab ainult laulukoori, tantsurühma ja laupäevaõhtuseid diskosid.

Kasutades ära kohapealseid õpetajaid ja juhendajaid, oleme suutnud läbi viia keelekursusi, kena käitumise kooli lastele, õppepäevi (kangatrükk, siidehete ja jõulukauunistuste valmistamine). Plaanis on veel ilukirja kursus, lastevanemate kool, õmbluskursused jne. Uued ideed tulevad töö käigus enamasti inimestelt endilt.

Loomulikult ei maksa arvata, et meie kandis leidub kõikvõimalike erialade õpetajaid. Ei päästa siin ka pealinna lähedus. Professionaalide õpetus läheks meile liiga kalliks. Olukorda püüame lahendada oma maja kaadri koolitamisega kursustel ja õppepäevadel. Siiani on vald meie palvele vastu tulnud ja osaliselt täiendõpet finantseerinud.

Me ei püüa anda mingit retsepti — selleks on olukord erinevates Eestimaa piirkondades vägagi erinev. Kuid arvame, et omal kohal on meie lähenemisnurk — uutes tingimustes otsida ja luua ise uusi võimalusi. Ning saada sellest rõõmu.

Lüa Hokkanen
Anneli Kana

Sulgemisohus noodikaupluses

Eestisse on jäänud praeguseks ainult üks noodikauplus — Tallinnas Pikajala alguses. Sellegi tulevik on ebaselge. Kuigi aktsiaselts „Pikajala Muusikaäri“ on juba vormistatud, ei saada ikka veel peatselt erastamisele mineva „Rahva Raamatu“ filiaali seisundist lahti. Ka tahab linnavalitsus ruumid kээst võtta. See takistab paljuski töö ümberkorraldamist. Tuleb ületada ka teisi raskusi.

Uusi noote ja raamatuid Ida poolt enam ei tule. Ka Eestis on nootide kirjastamine kokku kuivanud, 1992. a. ainult kaks soliidset albumit — R. Tobiasi „Motetid ja vaimulikud laulud“. Kooriühingu ja H. Elleri „Klaveripalad“ Muusikafondi väljaandel, lisaks veel noorte laulu- ja tantsupeo laulude ja jõulude eel õblukesed jõululaulude noodid (4), neist üks originaal (I. J. Salumäe).

Oluliselt on aga suurenenud vanade, s. h. väärtuslike klassikanootide pakkumine. Paremad neist ostab kauplus ära ja paneb müüki. Rahval on küll raha vähe, kuid suur ka kiusatus väärt kaupa muretseda. Ühed vaatavad, teised vaatavad, kolmandad ostavad ära. Nende hulgas ka välismaalased. Kauplusejuhataja Olo Murakas arvab, noodikaupluse jäämine vanalinna on tähtis eesti muusika propageerimise seisukohalt kogu maailmas. Eestis väljaantavatel noodikogudel peaks tingimata inglise keel sees olema.

Lisandunud on kassetide müük. Hr. Maltizov on leidunud raha, et välja anda mitu kasseti barokkmuusikast eesti helimeistrite esituses. Nende hulgas ka üks 200-kroonine digitaalkassett, esimene pretendent tänapäevasele tehnilisele maailmatasemele Eestis.

Vanalinna Muusikamajas

Tallinna Vanalinna Muusikamajas on praeguseks välja kasvanud Vanalinna Hariduskolleegium oma üksustega. Tegutsevad Vanalinna Kool, Muusikatool ja Kunstimaja. Tervikprogramm tugineb ühelt poolt rahvapärimestele, teiselt poolt Euroopa kristlikule kultuuritraditsioonile.

Vanalinna Muusikamaja ise oma kauni väikese klassistsistliku kammersaaliga on kohtumis-, seondumis-, esinemiste ja esinduspai-gaks kogu tervikule.

Siin tegutseb ansambel „Linnamuusikud“ Taivo Niitvägi, poistekoor Lydia Rahula juhtimisel, Muusikakooli poistekoori-rühmad jt.

Sellel hooajal on toimunud siinse Muusikakooli õpilaskontserte. Muusikamajas on üles astunud Tallinna Muusikakeskkooli ja Konservatooriumi noored interpreedid.

On olnud rahvamuusikakontserte esinejatega Soomest, Rootsist, lirimaalt ja New Yorgist (Kurt Lindblad, David Kettewell, *The Chanting House*).

Jaak Johanson

„Estonia“ Seltsis

1990. a. taastatud Estonia Seltsi sihiks on seltsi algaastatest (1865) peale olnud „rahvusliku kultuuri edendamine ja vaimse elu tõstmine kunsti, teaduse ja kirjanduse kaudu“. Kahe aasta jooksul on selts välja andnud tähtpäevalisi trükiseid, pidanud kõnekoos-olekuid aktuaalsetel ja põlevatel teemadel, korraldanud kontserte ning mitmesuguseid kultuuriüritusi.

1992. aasta sügishooaja seltsi muusikaüritustest võiks märkida kontserti „Muusikatervitus Stockholmist“. Esinesid Estonia Seltsis Rootsi osakonna liikmed Katrin Meerits (sopran), Mikko Pulkkinen (tenor), Alfred Pisuke (viiul) ja Hilma Nerep-Mossin (klaver). Stockholmilased andsid kaks kontserti — 10. oktoobril Estonia Teatri Talveaias ja 11. oktoobril Tartu Ülikooli aulas. 13. oktoobril, peale seltsi üldkoosolekut toimus Estonia Teatri Rootsist õhtu, kus esinesid H. Aassalu rahvatantsijad, U. Veenre rahvapilliorkester ning Kaarel Kilvet, Lauri Nebel ja Jüri Aarma oma Bellmani laulude kavaga. 24. novembril tähistas selts operetimaestro Priit Ardna 100. sünni-aastapäeva. Helilooja viimast operetti „Kalurineiu“ Kanada eestlaste esituses näidati sel õhtul videofilmi vahendusel Estonia Teatri Talveaias.

Kersti Trull

KÜLALINE INGLISMAALT

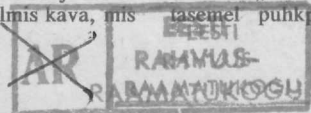
9.—13. novembrini tegi orkestriga „Tallinn“ tööd külalisdirektori Manchesterist (Inglismaa) TIMOTHY REYNISH. Maestro on tuntud kui Ülemaailmse Vaskpillimängijate Ühingu (WASBE) asutajaliige ning aktiivseti tegutsev dirigent, mitte ainult puhkpilli- vaid ka sümfoniaorkestrite ees.

Pakutud kava Inglise nüü-dismuusikast (Buxton Orr, Guy Woolfenden jt.) oli orkestrile parajaks pähklikis oma pisut harjumatu taktimõõtude, rüt-mika, helikeele ja instrumentaar-riumigi poolest. Kuid mõlema-poolse eneseületamise ja tubli töö tulemusena valmis kava, mis

kõlas täiesti arvestatavale pu-blikuhulga Matkamaja saalis 13. novembri õhtul. Eelnevalt oli linti mängitud osa samast kavast Raadio stuudiokontserdi tarbeks.

Timothy Reynishi sõnul on orkester „Tallinn“ igati Euroopa tasemel puhkpilliorkester, kel-

lega iga dirigent teeks koos-tööd suurima heameelega. Ekstra tõstis maestro esile klar-neteid ja metsasarvi. Loomuli-kult (meie jaoks) jäid kü-laskäiku meenutama mitmed noodid (muuseas seisab maest-ro ka ühe puhkpillinoote kirjas-tava kompanii eesotsas).

Koselt — ainukesest Põlis-Harjumaa kihelkonnast (muud kihelkonnad on nüüd Raplamaa, põhiline osa praegusest Harjumaaast aga kunagine Ravalamaa) — tuli „ML-e“ kutse osaleda 7. novembril kohalikul kultuurikonverentsil. Seal pidi arutatama kohaliku kultuurielu praegust olukorda ja tuleviku perspektiive. Norisin endale komandeerigu oma noorusmaale, kus töötasin 25-30-aastasena ja võtsin ka kultuuritöötajast naise. Eelnevalt püüdsin telefonitsi Kose Lastemuusikakooli õpetaja Juta Helilaiuga kokku leppida artiklite ja fotomaterjali suhtes. „Meil on palju ringijuhte, küll nad teevad ja toovad“, lohutasa ta mind.

Kosele jõudes tabas aga mind mitu üllatust.

Esiteks — eksisin oma noorusmaa väikeses alevikus pisut ära ja pidin teed küsima. Polnud seal ammu käinud, teid ja maju oli juurde ehitatud ning bussipeatus uude kohta viidud.

Teiseks — 6 ringijuhthi olid kohale toonud paari „Muusikalehe“ täie fotosid oma kollektiividest, mõnel ka jutuke sinna juurde. Lugesin praegu tegutsevad kollektiivid ja ringid kokku. Sain 24. Neid on aga ilmselt rohkem, kõiki polnud kohal. Osa kollektiive, millest siinlisatud sõnumites juttu pole, on vähemalt ülemaakonnaliselt tuntud, nagu Kuivajõe meeskoor, naiskoor „Meelika“, üle saja aasta vana puhkpilliorkester, Oru lastemuusikateater. Seda valla kohta, kus praegu pole ühtegi rahvamaja, harjutada saab ainult koolide ja asutuste ruumides ja isegi üürimajades.

Kolmandaks...

Kuid enne sellest, mida konverentsil räägiti.

Vallavanem **Linda Sirel**: Kuigi rahaline olukord on praegu tunduvalt halvem kui 1985–90. aastal ja ka bussiliiklus hõredam, pole kultuuriline tegevus tagasi läinud. Iseseisvus on toonud juurde entusiasmi. Ringijuhthite tasu on sümbolne, abidirigendid ei saa üldse midagi. Kuid töö käib. On õpitud ise majandama, raha lugema. Oleks vaid vähem poliitilist purelemist. Varakult on vaja alustada valimiskampaaniat, et uus vallavolikogu tuleks ka kultuurilembeline.

Kultuurinõunik **Aime Bahhovski**: Olen elupõline kultuuritöötaja, kuid kunagi pole olnud nii raske ja ühtlasi nii huvitav aeg kui praegu. Varem oli vallas 7 palgalist kultuuritöötajat, praegu mina üks. Elavnenud on aga kultuuritegemisel kooliõpetajad. Niisuguses olukorras pean eriti tähtsaks kompetentsust ja sallivust.

Vaesuv rahvas on hakanud elusse

helguse toomiseks pöörduma kultuuri, nii taidluse ja professionaalse kultuuri poole. Viimased veeringudki pannakse Tallinnas teatriskäimiseks.

Endised rikkad majandid on vaesunud, kuid uutelt majandusüksustelt on saadud juba ka midagi. 7 Tuhala talupoega, kes ise tulevad vaevalt ots-otsaga kokku, andsid kultuuri heaks 2000 krooni. Väikesi summasid oleme saanud ka kooperatiividelt ja väikeasutustelt. Sponsoreid tuleb nendegi hulgast, keda kujutame vaid abivajajadena. „Baltika '92“ ürituse heaks kordaminekuks tegi palju ära Ravila hooldekodu. Praegu käib raha kogumine jõulufondi. Arvame, et tulevikus peaks olema vallas oma aastaringiselt tegutsev kultuurifond.

Kose koguduse õpetaja **Randar Tasmuth**: Kose kultuurimaja pastoraadiks tagasimine ei tähenda, et hoone saab vaid pastori eluasemeks. Pärast kapitaalremonti tulevad sinna ka ruumid elanike — eriti laste ja vanurite teenendamiseks — kristlik kohvik jne.

Kose Keskkooli õpetaja **Reet Kruuse-**
ment: Kevadel lõime Kose Õpi ja Kultuuri Seltsi. Nii tõmbame kultuurile lähemale neid, kes ei laula ega tantsi. Meil on keelte (inglise, soome, saksa) õppimise ringid, mitmesugused käsitöökursused jne. Keskmiselt 30 tundi semestris — 3 krooni tunnist seltsi liikmetelt, 4 krooni teistelt, vähem kui linnas. Riik võtab meilt, nagu hangeldajaltki, 35% tulumaksu, aga toime oleme tulnud.

Kose raamatukogu juhataja **Heljo Järveld**: Vaesel ajal on rahval vähem raha raamatute ostmiseks ja ajakirjandusetellimiseks. Rohkem käiakse raamatukogus. Olen seda püüdnud ära kasutada, et muuta raamatukogu kohaliku kultuurielu infokeskuseks.

Mõned mõtted vestlustest.

Rahvatantsujuht **Leida Tiis**: Vaesumisega kaasnev suurim häda on see, et harjutusteks ei jõua enam klaverisaadet muretseda. Tantsimine käib juhendaja laulu saatel. Kui rühmi on palju, kipub hääled kähedaks minema. Esinemisteks oleme siiski suutnud muretseda elava või fonogrammsaate.

Kose Keskkooli muusikaõpetaja **Heli Sepp**: Ajad muutuvad. Laste ja koolinoorte laulupeo kavas on „Koolimelanhoolia“, vaimukad sõnad Leelo Tunglalt. Aga lastele jääb see võõraks. Mahakirjutamisajad saavad mööda. Nüüd lapsed tahavad õppida, teavad, et seda on eluks vaja. Pealegi on Alo Põldmäe viis liiga raske, lapsed ei suuda nii kõrgeid noote võtta.

Suurt tähelepanu pöörame peoelsetele laululaagritele. Koolis ei saa kõiki lapsi alati kokku — tunnid lõpevad ja bussid sõidavad ära eri aegadel. Laululaagris on kolm päeva ainult laulmise jaoks. Südametee soojaks, et sinna tuleb alati ka vilistlasi kohale.

Nüüd siis lõpuks loo algul lubatud kolmas meeldiv üllatus. Küllap lugeja isegi eeltoodu põhjal ära taipab: esinejate optimism, läbi-halli-kivi-minemise meelusus, oma kogemuste ja ettepanekute esitamine raskuste ületamiseks. Eesmärk: kultuur ja muusika peavad Kose maile jääma. Eriti resoluutsed olid naisterahvad.

Ent see ei tähenda, et poleks probleeme, millega on raske oma jõududega toime tulla. Kolm põhilist valupunkti formuleeris vestluses allakirjutanuga Kose lastemuusikakooli direktor **Tiit Helilai**.

Esiteks — teadmatus, määramatus. Eelarvet pole, midagi ei saa perspektiiviselt planeerida. Lastemuusikakool on eramaies, tulevik on tüme.

Teiseks — õppemaks. Praeguse vaesuse jätkudes võib see viia olukorrani, et ainult uuskapitalistide lastel on võimalik muusikat õppida. On aga nemad need kõige andekamad?

Kolmandaks — pillid ja nende „tagava-raosad“ on läinud väga kalliks. Praegu elatakse veel „vanast rasvast“. Kuigi see „rasv“ pole kõige kvaliteetsem, on ta siiski enam kui mittemidagi. Kas enne saab „rasv“ otsa või paraneb finantsolukord?

Huviga jään ootama Eesti Muusikaõpetajate Suurkogu 22. novembril. Siis selgub, kuivõrd kajastub Kose taidluskultuuri olukord ja selle tegijate meelusus, rõõmud ja mured pilti kogu Eestimaal.

Herbert Vainu
08.11.92.

TANTSIME

Kose kultuurielus on rahvatants olnud juba alates 30-ndatest aastatest. 1936. a. võimlemispeost võtsid osa meie rahvatantsijad. Seal alates on tantsitud väikeste vaheaegadega tänaseni. 1971. aastast tegutsetakse järjepidevalt. Kaasa on tehtud kõik laulu- ja tantsupeod.

Esimestest tantsijatest on veel alles Ellen Haabu, Ursula Nuut, Helga Kruusement ja Henno Neitov.

1971. a. alustatud naisrühma koosseisu tantsijast on tänini kaasa teinud ka Kose raamatukogu juhataja Heljo Järveld, kes on olnud ka väga tubli rühmavanem — 10 aastat naisrühmas ja viimased 10

VÄLISMAALT

Soome muusikud lama-ajal

Ajakiri „Rondo“ avaldas intervjuu Soome Muusikute Liidu esimehe **Raimo Vikströmiga** lama-aja mõjust Soome muusikule.

Soome Muusikute Liidul on 3700 liiget, neist üle tuhande süvamuusika orkestrandi, 1200 levimuusikaga endale elatise teenija, umbes tuhat

harrastusmuusikut jt. Tänavu liitunud ka Kansallisopera solistid ja balletitantsijad.

Praegu on Soomes umbes 700 töötut muusikut, nende hulgas 500 liidu liiget. Eriti on kokku kuivanud restorani-orkestrite arv ja koosseisud. Töötud Liidu liikmed saavad Liidult rahalist toetust. Seda jääb väheks. Tõsiselt on kerkinud päevakorda liikmemaksude tõstmine, et leida rahalist katet suurenevatele kulutustele toetuste jaoks.

R. Vikström on kuri selle

peale, et muusikud-immigrandid, eriti endise idabloki maadest (seega siis ilmselt ka Soome rännanud eesti muusikud) võtavad soomlastelt töö käest ära. Õpris vihaseid sõnu ütleb ta sotsiaalministeeriumi kohta, kes midagi ei tegevat Soome muusikute huvide kaitseks. Ka pahandab ta konservatooriumi ja Sibeliuse Akadeemiaga, kes koolitavad pidevalt muusikuid, küsimata, kas neil on tulevikus töövõimalusi kodumaal või peavad nad jääma harrastusmuusikuteks. „On hir-

mus, kui inimene koolitab end 20 aastat viiulimängijaks ega leia viiuldajana kuskil tööd“. Raimo Vikströmi arvates peaksid kõrgkoolid, kes koolitavad välja muusikuid, vastutama nende edasise tööhõive eest.

Muusikute olukorra parandamiseks peab R. Vikström oluliselt autorikaitset. Soome Muusikute Liit järgib hoolega, et Soome muusikute teoste esitamise eest Soome raadios, televisioonis, aga samuti välismaal täpselt tasutaks. Selle tulemusel

Meie lastemuusikakoolis tegutseb üks viiuldajateansambel ja 3 kapelli. Neist on kaks tütarlaste omad — üks 10—16-aastastele algajatele, teine 12—14-aastastele — ning kolmas koosneb vaid poistest. Esinetud on rahvusvahelise publiku ees — sel suvel Baltika '92 peol Ravilas. Seal esitasid nad Kose kihelkonna folkloori, mida kogusime nii muuseumides kui kohapeal. Sellel on tähtis koht ka praegu nende repertuaaris. Nii kasvatame armastust kodukoha vastu.

Mitte ainult heade eeldustega lastel pole huvi muusika vastu. Vastu võtame kõiki, kedagi ei tõrju eemale. Oma kogemustest võin öelda, et pole last, keda ei saaks õpetada laulma või pilli mängima. Mõnega on küll palju vaeva, aga tulemustest rõõm seda suurem. Ei ole ju meie eesmärk vaid elukutseliste muusikute ettevalmistamine, vaid ka laste ilu suhtes vastuvõtlikuks tegemine, nendes usu kasvatamine oma suutlikkuse ületada raskusi.

Pärast kooli lõpetamist ei taha paljud vilistlased meiega sidemeid katkestada ka siis, kui nad on Koselt lahkunud, seehulgas läinud omandama muusikalist kõrgharidust. Nii on kujunenud välja poolprofessionaalsed vilistlaste kollektiivid — viiuldajate ansambel (mõnikord esineme koos Haapsalu omadega Rävälä Regiooni Viiuldajate Ansambli nime all) ning vokaal- ja instrumentaalkapell „Pillipiigad“. Nendega oleme esinenud

◆ „Pillipiigad“ Londonis

vid — viiuldajate ansambel (mõnikord esineme koos Haapsalu omadega Rävälä Regiooni Viiuldajate Ansambli nime all) ning vokaal- ja instrumentaalkapell „Pillipiigad“. Nendega oleme esinenud

pea kõigil üle-eestistel suurüritustel, pool Eestimaad läbi sõitnud, varem viinud muusikalist külakosti endiste Nõukogude Liidu paljudesse piirkondadesse, viimastel aastatel aga Euroopa riikidesse — Soome, Rootsi, Poolasse, Ungarisse, Taanisse, Inglismaale. Sama kehtib paljuski Kose naiskoori „Krööt“ kohta, mida instrumentaalansamblid on tihti peale saatnud. Pillid ja riietus on igaühel omad, söidame ka välismaale oma kulu ja kirjadega. Esinemised on küll tavaliselt tasuta, publiku hulgas aga kogutakse meie jaoks raha. Rikkaks me sellest küll ei saa, kuid järgmiseks välisreisiks tavaliselt piisab.

Nii olemegi oma jõududega toime tulnud. Sponsoreid on meil ka, kuid rohkem sisetarbeks ja vastastikuse kasulikkuse põhimõtte alusel. Anname ümbruskonna asutustes tasuta kontserte, mõnikord küllasõitnud välismaalastele. Kui aga meil on raskusi, näiteks oma külaliste toitmise ja majutamisega, tulevad nemad omakorda meile appi. Põhimõttel „Käsi peseb käit“.

Juta Helilaid
Kose Lastemuusikakooli
viiulipetaja

Särtsakad pensionärid

MINEVIKUST TULEVIKKU

aastat segarühmas. Ka vallavanem Linda Sirel on aastaid kaasa löönud.

Naisrühm, segarühm ja memmede rühm on Olga Sepa juhendada. Juhendaja on ajapikku vaheldunud. Kauaaegne hea tantsujuht Miralda Saluste lööb praegu kaasa pensionäride klubis „Elulõng“. Püüan temale mitte alla jääda, juhendades praegu nii sega-, naiskui memmede rühma.

Elu teeb kergemaks see, et noor täiendus on koolis saanud hea põhja. Tuleviku ees mul kartust pole. Selle eest hoolitseb kolleeg, Kose Keskkooli õpetaja Leida Tiis. Pääaegu kogu oma vaba aja pühendab ta lastele rahvatantsu õpetamisele, juhendab nelja (kaks sega-, kaks tütarlaste) õpilasarühma. Ja tegeleb veel ka memmedega.

Olga Sepp

on hangitud soome muusikutele üle miljoni marga eest lisaraha.

Eesti dirigendid välismaal

Neeme Järvi juhatab endiselt Göteborgi Sümfooniaorkestrit, mille koosseisus on praegu 75 keelpillimängijat, kokku aga 118 pillimeest. Uus kava (Sibelius, Stravinski, Bartok, Stenhammer) mängiti oktoobri lõpul läbi. Kõigepealt kodus, seejärel aga mitmel pool Inglis-

maal ja Walesis Skandinaavia kunstide festivali raames. Taani Heliloojate Biennali avakontserti 30. oktoobril Koppenhaagenis juhatas Arvo Volmer. Kohal käis ka helilooja Olav Ehala.

Soomes on käinud oktoobris-novembris dirigeerimas Eri Klas, Peeter Lilje, Andres Mustonen ja Peeter Saul. Soome Rahvusoperi orkester esitas Eri Klasi käe all Ed. Tubina Viienda Sümfoonia. Peeter Lilje juhatas Turus Erkki-Sven Tüüri „Insula desertat“.

Kose pensionäride klubi „Elulõng“ loodi 1986. aasta veebruaris. Klubi juures alustasid tööd naisansambel „Kanarbik“, rahvapilliansambel, sõnakunstring, käsitööring ja hiljem ka memmede tantsurühm.

Klubi puhkeõhtuid peetakse üks kord kuus. Seal on külalisi, esinevad oma taidlusringid. Klubi on käinud külas teistel pensionäride klubidel ja on ise võtnud vastu külalisi.

Kõige kauem on töötanud naisansambel, viimased neli aastat minu juhendusel. Selgeks on õpitud ligi 70 laulu. Lauljate arv oli seni 11. Kahjuks oleme viimase kahe kuu jooksul saatnud manalatele juba kaks ansambli lauljat.

Nii „Kanarbik“ kui tantsuring on eraldi ja koos esinenud pidudel, asutustes, haiglates, hooldekodudes, koolides. Ka „Prillitoosi“ peol Linnahallis löid meie laulu- ja tantsukollektiivi kaasa.

Malu Roosa

Juba suvisel Joensuu laulu-päevadel dirigeeris Sibelius Akadeemia II kursuse üliõpilane Andres Kallastu Akadeemia orkestriklassi orkestri ees Peeter Peitsalo teost „Invocatio“. Novembris oli see Soome Raadio kontserdikavas.

Georg Solti — 80

21. oktoobril sai 80-aastaseks tänapäeva üks tuntumaid dirigente Georg Solti. Sündinud on ta Budapestis, olnud seal Bartoki ja Kodaly õpilane. Lahkus

kodumaalt 1939. a. (sidemed taastanud 1980. a., saanud siis Bartoki Paszbory fondi preemia). Hiljem on Solti juhendanud kuulsaid orkestreid nii Lääne-Euroopas kui Põhja-Ameerikas, pärast Herbert von Karajani surma on Salzburgi lihavõttefestivalide kunstiline juht. 1972. aastast on Solti Inglismaa kodanik, seal ka aadlikuks ülandatud.

Vanameistri sünnipäeva tähistasid paljud orkestrid, mida

(järg 6. lk-l.)

Kooriühing kuulutas end Lauljate Liidu õigusjärglaseks, otsustas jätkata Kooriühinguna, aga Lauljate Liidu parandatud põhikirja alusel

5. detsembril toimus „Sakala“ keskuses Eesti Kooriühingu erakorraline kongress. Algas see traditsiooniline M. Lüdi „Koidu“ ühislaulmisega, dirigimisavalöögi tegi maestro Gustav Ernesaks. Päevakorra esimeses punktis „Eesti Kooriühingu — Eesti Lauljate Liidu õigusjärglane“ — esines esimees Venno Laul. Ta märkis, et Eesti Kooriühing tähistab tänavu oma asutamise 10-ndat aastapäeva, selle tegevust ega nime pole põhjust häbeneda. Kuid päevakorda on tõusnud Eesti Kooriühingu Eesti Lauljate Liidu (1921—1940) õigusjärglaseks vormistamine. Selle küsimuse tõstatas juba 19. märtsil Lauljate Liidu nõukogu liige 1936—1940. a. Richard Ritsing ja 23. septembril otsustas EK juhatus anda see kongressile arutamiseks. Rääkides Lauljate Liidu tegevusest, rõhutas V. Laul, et selle tähtsaks ülesandeks oli üldlaulupidude korraldamine.

Kongress tunnistas Eesti Kooriühingu Lauljate Liidu õigusjärglaseks, kuid otsustas jätkata oma senise nime all. Sellise otsuse tegemise poole kallutas saali mitmete delegaatide seisukohavõttud, et praegusel keerulisel ajal pole otstarbekas raisata aega ja raha ümbervormistamisele, s. h. rahvusvahelistes organisatsioonides, uute blankettide trükkimisele jne.

Seejärel asuti arutama põhikirja. Aluseks otsustati võtta aga mitte Kooriühingu, vaid Lauljate Liidu põhikiri kui põhjalikum ja juriidiliselt korrektsem. Esialgsed kõhklused hajusid, kui kongressile selgitati, et pöördumine Lauljate Liidu põhikirja juurde ei too kaasa juhtimisstruktuuri keerulisemaks muutumist, vaid ainult nime muutmist: kongressi hakatakse kutsuma volikoguks (koguneb ta aastas korra, mitte Kooriühingu põhi-

kirja kohaselt iga 5 aasta tagant), juhatust nõukoguks ja bürood omakorda juhatuseks. Enamik rohketest parandusettepanekutest võeti vastu, mõned lükkati ka tagasi. Seehulgas kõige enam vaidlusi tekitanud punkt, et nõukogu liikmeks võib olla vaid EV kodanik. Peameest otsustati nimetada juhatuse esimeheks, mitte presidendiks, nagu oli Lauljate Liidu ajal.

Teise päevakorrapunkti „Eesti Kooriühingu tulevik“ arutelu keerles põhiliselt liikmemaksu ümber. Otsustati seda võtta täiskasvanuult 10 ja lastelt 3 krooni aastas, sisseastumiseks kehtestati ainult täiskasvanuile — 5 krooni. Saalist kostnud ettepanek määrata kindlaks ühingu tasuliste töötajate arv ei leidnud vastukaja.

Juhtkonna ümbervalimise küsimust otsustati arutada umbes aasta pärast.

Tudeng prominentide ees

Uute koorilaulude konkursile laekus 18 tööd. 30. oktoobril istus koos žürii (esimees Olev Oja) ning valis välja 10 paremat lugu. 5. detsembri kontserdil kanti need ette.

Žürii otsustas I preemiat mitte välja anda. Ülejäänud kohtade jaotus oli aga mõnevõrra üllatav. Konservatooriumi I kursuse tudeng edestas prominente.

II preemia (500 krooni) sai Maria Mangi laul naiskoorile „Benedicamus“. Esitas tütarlaste koor „Ellerhein“, milles autor ise aastaid laulnud.

III preemia (300 krooni) pälvis Ester Mägi laul „Pastoraal“, mille kandis ette Tallinna Kammerkoor.

Anti välja veel ergutuspreemia (200 krooni) Urmas Sisaski laulu „Tere Taevakuninganna“ eest. Selle esitas kontserdil Vabariiklik Koorijuhtide Segakoos.

Unisevõitu koosistumine

Ei täitunud mu lootus saada Eesti Muusikaõpetajate Suurkogult ülevaadet selle kohta, kuivõrd Kose vaim ja probleemid peegelduvad kogu Eesti muusikaelu (vt. lk. 4). Sel lihtsal põhjusel, et ükski inimene väljaspool Tallinna seal sõna ei võtnud ja põhiliselt kõnelesid vaid funktsionärid. Suurkogu kujunes esijoonelise info ja õpetuste jagamiseks organisatsiooni lihtliikmetele.

Ei, demokraatia protseduurireegleid ei rikutud ega olnud tunda mingit lõhet „alam-“ ja „ülemkihtide“ vahel. Kohalolejatele meeldis esimehe A. Saluveeri vastuseis suunale kõigepealt valida uus esimees, kes siis koostab oma meeskonna. Kogu juhtkolmik — esimees, aseesimees E. Kangron ja sekretär I. Raudsepp — valiti tagasi lisaks neile uude keskesse juhtorganisse — juhatusse — veel puhk pillide poolelt H. Illak ja mudilaste õpetamise spetsialistide esindajana E. Soolo. Kuid ei leidunud saalis inimest, kes oleks esimehe üleskutse peale sõnavõtu otsa lahti teinud. Päris passiivsed siiski ei olnud, küsimusi oli hulganä.

Uimasevõitu meeleolu saalis seletub ilmselt paljuski muusikaõpetajate tüdimusega mõnedel eelmistel koosolekutel valitsenud läbisegikarjumise praktikast. Aga nähtavasti pole see ainus põhjus ühest äärmusest teise pendeldamisele. Polnud eelnõusid, mis oleksid ajanud

kõrvad kikki ja formuleeringuid täpsustama, otsuseid võeti vastu ainult ettekanne tehtud ettepanekute põhjal. Need ise ei hiilnud enamuses terava probleemipüstitamise poolest. Esimehe ettekandes polnud näiteid selle kohta, kuidas ühes või teises kohas otsitakse keerukatele probleemidele lahendust ning suur osa sellest oli pühendatud välissidemetele, mis „ML-e“ nr. 10 lugejale juba tuttavad. Sekretär ladus arve organisatsiooni finantsolukorrast, mis on tüüpiline praegusele Eestimaale, s. t. vilets.

Elevuse eest hoolitses aseesimees. Ta rääkis, et muusikapedagooge ootab töötus ja tõi drastilisi arve: kolme viimase aasta jooksul on nõudmine nende järele kahanenud 46-lt 27-le ja lõpuks 2-le. Mitu kõrgkooli + Otsa-kool valmistavad neid ikka veel „plaaniliselt ja vastutustundetult“ ette. Neid sõnu pändi E. Kangronile pahaks, kuid ta ei taganenud. Probleem on tõepoolest terav ja mitte ainult Eestis, näiteks Soomes (vt. lk. 4).

E. Kangroni terav küsimuseasetus kutsus esile ainsa tõsise diskussiooni „ülemkihtides“ („alamkihid“, nagu märgitud, sõna ei võtnud). Koolivalitsuse ülem A. Eglon ütles, et uue kursi kohaselt hakkab 1.—6. klassis kõiki tunde andma mitmekülgne klassiõpetaja ning neid ettevalmistades teeb Tartu

Õpetajate Seminar tänuväärset tööd. Selle peale aga pahasand pr. Vartanen Soomest, kes oli pidanud varem ettekande Soome muusikaõpetuse süsteemist ning lugenud suureks puuduseks seda, et algklassides õpetavad muusikat mitte spetsialistid, vaid klassiõpetajad (oma ettekande põhiosa lubas pr. Vartanen tutvustada ka „ML“ veergudel). A. Eglon vastas, et lõplikku otsust veel pole ja palus EMÖL-il esitada oma seisukoht kirjalikult.

Infotihedaim oli I. Mossi sõnavõtt: koolinoorte laulupeol osalemiseks on tung suurem kui kunagi varem: 20 000 lauljat ja 12 000 tantsijat; eelarve 3 mil. EEK, millest vaid 25% annab riik. Küsimuste vastates kutsus A. Saluveer üles valmistama pille kohapeal ning I. Raudsepp teatas, et EMÖL-i liikmed võivad osta „Eesti Kontserdi“ üritustele tudengipääsmeid (v. a. välismaised esinejad).

Enam-vähem kõik meelejäänust. Ahjaa, võeti vastu mitu põhikirjaparandust, s. h. otsus et Suurkogu kvorumit võib edaspidi kokku saada ka delegerimise teel. Põhjenduseks viidati transpordi- ja finantsraskustele. Loodame, et EMÖL-i liikmeskonda suudetakse edaspidi aktiveerida ja kvorumit küsimus ei takerdu ükskõiksuse taha.

Herbert Vainu

Välismaalt (Algus 4—5 lk.)

ta on juhatanud, oktoobris kontsertide-austamisõhtutega. Londoni Kuninglikus Operis dirigeeris Solti Verdi „Othello“, nimiosas Placido Domingo. Laval olid ka mitmed Solti eakaaslased ja endised töökaaslased — 83-aastane Austria bariton Hans Hotter ja rootslanna Birgit Nilsson. Kingitused olid sümboolsed — „Höberoo“, meenutamaks seda, et esimene ooper, mida G. Solti

Londoni Kuninglikus Operis juhatas, oli Straussi „Roosikavalier“, ning sörmus R. Wagneri „Nibelungide sörmuse“ esmase väljatoomise mälestuseks Covent Gardenis.

Seejärel sõitis G. Solti dirigeerima Chicago Sümfooni- kuit, oma hoolealuseid 70-ndal aastal.

Kuulsa heliteose originaalkäsikiri leitud

Rootsi helilooja Wilhelm

Stenhammeri 1893. a. kirjutatud esimene klaverikontsert oli omal ajal kuulus. Seda on dirigeerinud Richard Strauss, Arthur Nikisch ja Hans Richter. Esimese maailmasõja ajal jäi originaalpartituur kadunuks. Arvati, et see hävis pommitamisel. Lõuna-Illinois osariigi muusikateadlane Allan B. Ho avastas selle USA Kongressi Raamatukogus. Seal oli see ühel riivil kellegi poolt märkamatuks lebanud ligi 80 aastat.

Bachi helitöö lõpule viidud

J. S. Bach alustas 1748. aasta paiku neljaosalist fuugit „Cont-rapunctus XIV“, kuid ei jõudnud kolmandast osast kaugemale. Ameerika helilooja Michael Ferguson Minneapoliis on nüüd helitöö lõpuni viinud. Varieerides põhiteemat, kirjutab ta juurde 98-taktise IV osa. Bach-Ferguson teose publitseeris Ameerika kirjastus „Holbrook & Associates.“

Ida-Virumaalt

* 19. septembril esines Jõhvi Kultuurikeskuses Rootsi trio „Triple Heater“. Roland Keijseri (saksofon), Peter Janson (bass, löökpillid) ja Henrik Warteli (trummid) esitavad muusika on mõjutanud Aasia, Aafrika ja Araabia folkloorist. Mängitakse aga ka nüüdisaegset džässit.

* 11. oktoobril toimus Taani bändi „Royals“ kontsert. Repertuaaris olev muusika pärineb 60.-ndatest aastatest, on mõjuti ja lugusid biitlilist. Esitati ka originaalloomingut. Koos taanlastega oli laval Eesti ansambel „Siitamaan“.

* Jõhvi kiriku kontsert-jumalateenistusel esines 30. oktoobril klarnetikvartett „Lutece“ Prantsusmaalt. Kvarteti asutamisaastaks on 1977, esinutel on mitmel muusikafestivalidel, selja taga on arvukalt kontsertreise.

* Samal päeval võisid muusikahuvilised Jõhvi Kultuurikeskuses kuulata „Tom Dyars Bandi“ USA-st. Tom Dyars on sündinud New Yorgis, töötanud ja elanud ka Euroopas, kõige kauem Põhjamaades. On osalenud Pärnu ferial, lubanud seal esineda ka järgmisel aastal.

Läänemaalt

* 30. septembril toimus Wiedemanni-kooli saalis Haapsalust pärit noore soprani Katrin Lehismetsa kontsert. K. Lehismets õpib Berliini konservatooriumis laulu ja klaveri erialal. Talle sekundeeris kontserdil Soomes Taru Valjakka juures õppinud bariton Lauri Vasar. Lauldi aariaid Mozarti ooperitest, duette muusikalidest.

Lääne-Virumaalt

* 15. oktoobril tähistati loengukontserdiga Rakvere 1. kk. saalis Karl Leichter 90. sünniaastapäeva. Kontsertosas esinesid Tallinna Muusikakeskkooli õpilased Laine Leichter ja Matti Raide juhendamisel. K. Leichter on pärit Virumaalt, tema sünnikoht on Rakvere kihelkonnas Sõmeru mõisas.

Võrumaalt

* 5. septembril tähistas naiskoor „Kannel“ kontserdiga oma peadirigendi Aleksander Kulli 70. sünnipäeva.

* 24. septembril oli Võru muusikakooli saalis gospelmuusika õhtu. Esines Ameerika kitarrist Francis Bartley koos saateansambliga.

* 24. ja 25. oktoobril oli Võru meeskooril külas sõpruskoor Laitlast. Õhisel kontserdil esinesid 16-liikmeline koor, solistid ja meeskvartett. Kõlasid nii soome kui eesti viisid.

Raplamaalt

* Vokaalkvartett ETRA pidas oma 15. aastapäeva üritusi. Tegutsed aastate jooksul on antud ligi 250 kontserti, võetud osa mitmetest konkurssidest, reisisid. 11. oktoobril esineti oma austajate ees Rapla kirikus. Hiljem toimus salonglikum kontsert, kuhu olid kutsutud endised lauljad, toetajad ja kaasaelajad.

Tartumaalt

* 1. oktoobril sõitis Uppsala linnavalitsuse ja Uppsala katedraali koori kutsel Rootsi Tartu Poistekoor. Plaanis oli anda kaks kiriku- ja kaks koolikontserti, kava koostatud Eesti ärkamisaja koorilauludest ja klassikalisel muusikast. Oreliisaatjana läks kaasa Urmas Taniloo.

* Oktoobri esimestel päevadel viibis Tartus Uppsalas elav ameeriklanna Susan Yondt. Ta pidas loengu ameerika klaverimuusikast ning andis ülikooli aulas ka ise klaverimuusika kontserdi.

* 11. oktoobril toimus TÜ aulas kontsert „Muusikatervitus Stockholmist“. A. Kapi, R. Tobiase, H. Elleri, E. Aava, K. Raidi, M. Saare, S. Purre, M. Lille, T. Tuulse, E. Tubina loomingu kandis ette väliseestlastest muusikud Katrin Meerits (sopran), Alfred Pisuke (viul), Hilma Mossin-Nerep (kontsertmeister) ning tenor Mikko Pulkkinen.

* 13. oktoobri heategevuskontserdil Eesti Sclerosis Multiplexi Õhingu toetuseks esinesid „Justament“, S. Vrait, R. Simmul, K. Tomingas.

* Elleri-koolis olid külas õpetajad ja õpilased Soomest Kerava muusikakoolist. 23. oktoobril andis kontserdi pianist ja pedagoog K. Syvaniemi, järgmisel õhtul oli TÜ aulas eesti ja soome õpilas-pianistide ühiskontsert.

Viljandimaalt

* 27. septembril kogunesid Hüpasaarde Mari Saare loomingu austajad. Päevakohased etekanded olid J. Lepajõeilt, M. Tomsonilt, J. Jürissonilt, A. Tamperelt. Hüpasaare koduorelil musitseeris J. Jürisson.

* Oktoobri keskel viibis Viljandis linnkapelli kutsel mitmekülgne muusik ja muusikateadlane Rootsi David Kettlewell. Ta on muusikateaduse doktor ja renessanss- ning barokkmuusika algupärase esituse laadi ekspert, tegutses muusikaõpetajana, mängib ise väga paljusid pille. Viljandis pidas D. Kettlewell loenguid muusikast. Muusikanäiteid esitas ta koos Karin Skoglundiga, kellega koos moodustavad duo „Musica Poetica“.

Valgamaalt

* 17. ja 18. oktoobril toimus juba kuandat korda noortekooride festival, seekord nimetusega „Valga sügis“. Esinema olid tulnud 12 koori Tallinnast, Pärnust, Kuressaarest, Tartust, Püssist, Võrust, Märjamaalt, Valgast. Kooride esinemised lindistas Eesti Raadio.

* 24. oktoobril andis Valga muusikakooli 70. aastapäeva tähistavate ürituste raames kontserdi Rootsi Sümfoniaorkestri viiuldaja Alfred Pisuke, kes on pärit Valgas ja õppinud sealses muusikakoolis.

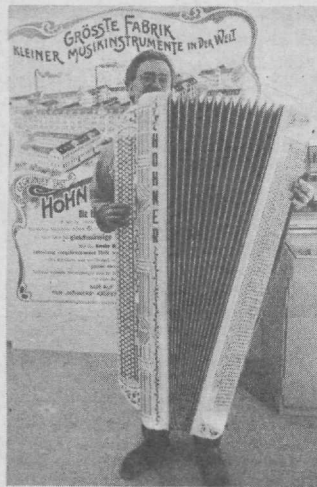
Pärnumaalt

* 1. oktoobril andis rahvusvahelise muusikapäeva tähistamiseks Raekojas kontserdi pianist Vardo Rumessen. Kuna tähistati ka tema juubelitähtpäeva, oli väljas näitus tema koostatud trükistest M. Saare, R. Tobiase, E. Oja, E. Tubina kohta, juubilari koostatud muusikaalugu, avaldatud artiklid, tema kaastegevusel valminud plaadid.

* 18. oktoobril esines Raekojas pianst Janice Weber USA-st. Kavas Liszt, Beethoven, Schumann.

KÕIGE, KÕIGE...

Suurim nuppklahvidega akordion

Maailma suurimal nuppklahvidega akordionil on kõrgust 1,25 m ja üle 900 nupu. Pill on üks Hohneri suu- ja löötpillide kogu 4500 eksponaadist, mis on vaatamiseks välja pandud 500-ruutmeetrises näitusesaalis Trossingenis (Baden-Württembergi liidumaa). Püsinäitusel on muusikainstrumentide tehniliste ja konstruktsiooniliste näidiste kõrval esindatud ka üllatuspillide ajalugu puudutat materjal. Hohneri kogu osteti Trossingeni mitme miljoni marga eest, kui Hohneri firma oli sunnitud selle majanduslikus kitsikuses müüma.

Musik und Bildung, 2/1992

Kõik pillid orkestrisse

R. Straussi „Salome“ (kirjutatud 1905. a. Dresdenis) oli suur menu ka Münchenis. Tolleaegsed lehed märgivad, et helilooja partituur nõudis orkestri tunduvalt suurendamist. Kasutatud oli ilmselt kõiki tol ajal olemasolevaid muusikainstrumente. Parterist tuli välja viia kaks rida toole, et teha ruumi orkestri uutele liikmetele.

Põlvalased välismaal

Põlva naiskooril „Mai“ on sõprussidemed Soome Kiuruvesi naiskooriga. Aasta tagasi võttis naiskoor vastu soomlasi, tänavu septembris tehti vastuvisiit.

Koor käis Soomes 40-liikmelise valikkoosseisuga. Juhatas Saiidi Tammeorg. Lauldi eesti-, soome- ja ladinakeelseid laule. Kontserte anti kohalikus gümnaasiumis, kirikus ja Runni Tervisekeskuses.

Sama kava esitati Põlvas oktoobri alguses, tähistades nii ka koori asutaja, maestro Regina Soka 85. sünnipäeva. Vaadati ka videot Soome reisist.

Põlva kiriku kameerkoor muusikakooli õpetaja Ester Ratassepa juhatusel käis septembris Bad-Segelbergi

pastorite kutsel külas sealse maakonna kirikutes. Osaleti kohalikel jumalateenistustel, samuti anti kolm iseseisvat kontserti. Kaasa tegid solistid. Kava oli üles ehitatud tsüklikena: eesti vanim vaimulik koorilaul, eesti uuem vaimulik koorilaul, eesti isamaalised laulud ja kooriklassika.

Eriti soojalt võeti vastu Eesti muusika klassika. Kirikutes aplodeeriti ja tõusti püsti mitme laulu puhul. Kontserdil olid kaastegevad koori solistid.

Õõbiti peredes. Lauljatel oli kaasa võetud näitismüük eesti rahvuslikust käsitöökunstist.

Maret Kolsar

Sonderlingid musitseerivad

Berliini festivalil septembris esines mitme kontserdiga perekond Sonderlingid. Isa Kurt Sonderling, kes sõja ajal ja pärast seda, kuni 1959. aastani, juhatas Leningradi Filharmooniat, sai Berliinis olles 19. septembril 80-aastaseks. Maestro kõrval dirigeerisid Berliinis tema pojad Thomas ja Stefan. Kolmas poeg Michael esines tšelloartistina.

Dirigent aukodanikuks

Müncheni Filharmoonikute peadirigent ja linna muusikadirektor Sergiu Celibidache sai oma kodulinna aukodanikuks. Talle anti ka teenetemärk.

Naismuusikute festival

Oktoobris toimus Šveitsis Bernis esimene naismuusikute festival „Jäämäe tipp“. Enne seda oli konkursil välja valitud

esitatavad kammermuusikateosed, heliloojateks inglanna Caroline Wilkins, ameeriklanna Linda J. Dusman ja sakslanna Mia Schmidt.

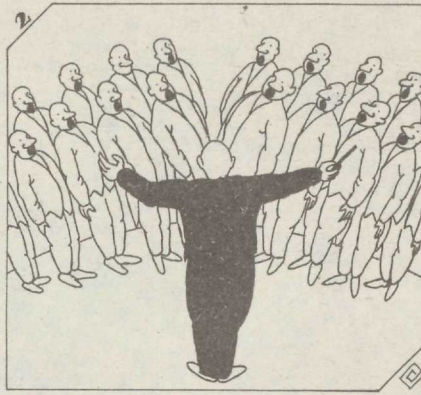
Auhind K. Pendereckile

Maailma üks hinnatumaid muusikaauhindu on USA-s väljaantav „Univesity of Louisville Grawemeyer Award for Music Composition“. 1992. a. sai selle auhinna — 150 000

dollarit — poola helilooja Krzysztof Penderecki teose eest Adagio orkestrile.

Õpetatakse ooperikoori lauljaid

Hannoveri Riigiteater ja Hannoveri Muusika ja Teatri Kõrgkool alustasid koos ooperikooriga lauljate väljaõpetamist. 8-semestrilise õppekava raames on põhitähelepanu pööratud repertuaarile ja näitlejameisterlikkusele.

Jonas Lenkuts (Leedu)

70 aastat tagasi

Kõigepealt muusikaetendustest 7. novembril 1922 esietendus „Vanemuises“ Oskar Straussi operett „Ringi ümber armastuse“. Juhatas Juhan Simm. Peen ja paindub oma liigutis, elav, loomulik ja diskreetne oli Elli Pöder-Roht. Osavalt, hea maitse ja arusaamisega mängis Ferdinand Pettai, hääleliselt oli aga nauditavaim Rudolf Jõks.

25. novembril oli „Estonia“ saal „Traviata“ etendusel viimase võimaluseni täidetud. Üht oma hiilgeosa — Violetta — laulis nüüd juba ligi 60-aastane, kuid endiselt värske häälega Antonina Neždanova. Ta jättis hea mulje mitte üksnes lauliselt, vaid ka lavaliselt. Kahjuks ei seisnud Alfredo partii Alfred Sälliku käes tarvilikul kõrgusel. Uue lavastusena tuli „Estonias“ aga detsembris välja „Sevilla habemeajaja“. Osade jaotus oli õnnestunud, dekoratsioonid ja kostüümid maitsekad. Tähelepanu keskpunktis oli Olga Olak-Mikk, kes oma Rosina esitas mitte ainult vokaalselt, vaid ka lavaliselt nauditavalt. Kiita said ka Bernhard Hansen don Basiliona ja Karl Viitol dr. Bartholona. Figaro osas esines aga Alfred Sällik, kuigi seda partiid laulavad harilikult baritonid. Kuna deessituur oli madalal, kõlas tema hääle ootamatult hästi. Rahul oldi ka muusikajuhi Artur Kapiga.

19. detsembril „Silva“ „Estonias“ äratas tähelepanu sellepöolest, et peaosades esinesid Viktoria Kavetskaja ja Konstantin Kruglovski Poolast. Mõlemad hiilgasid oma kauni häälega, kuid lauliselt jäid maha meie operetisolistidest, kellest iseäranis Grete Sällik silma paistis.

Lauljatest esines 4. novembril Tallinnas meile juba hästi tuntud Zinaida Jurjevskaja. Teda võttis vastu täiskiilutud saal. Jälle avaldas mõju tema värske, koolitatud hääle ja intiiime ettekandeviis. Eriti kodus tundis ta end Gretšaninovi, Glinka ja Dargomõžski muusika esitamisel.

Paula Brehm, kes käis Tallinna Kõrgema Muusikakooli õpilasohtul, oli aga pettunud: ei ühtki klassikalist pala, ei Händelit, Bachi ega Mozartit. Üllatav oli vene romansside rohkus. Paula Brehm kui laulja polnud rahul ka lauluõpetamisega meie muusika-

kõrgkoolis. Diktsoon, eriti eesti lauludes, oli kehvapoolne. Ilusa häälematerjali harimine jättis soovida.

Rohket tähelepanu pühendati noorte muusika juurde toomisele. Neile mõeldud koorikontserdid, nagu Estonia Muusika Osakonna segakoori ja Tallinna Koolinoorsoo Muusikaühingu koori kontserdid 1922. aasta novembris, olid kuulajaid puupüsti täis. Mõlemad kontserdid olid pühendatud eesti heliloomingule. Suur osa kavast tuli kordamisele. Ka kammermuusikud esotsas prof. Glehniga olid noortele mõelnud. Nende kontserdid Mustpeade saalis maksid noortele vaid 25 marka, täiskasvanutele aga 50—100 marka. Kavasse olid valitud maailmaklassika parimad tööd ja neid pidid esitama meie parimad jõud. 26. novembril tulid ettekandele Haydni G-duur Trio, Mozarti G-duur Trio ja A-duur Klaverikontsert. Lisaks prof. Glehnile esinesid prof. Artur Lemba ja Alfred Pappmehl. Teisel noortele mõeldud kontserdil detsembrikuus oli kavas vaid Beethoven — Trio, Tšellosonaat ja „Šoti laul“.

Rohkesti oli aasta lõpul 1922 klaveriõhtuid. Vähe osavõtmist leidis Joseph Slivinski kontsert „Vanemuises“ ja „Estonia“ kontserdisaalis. Tartus ja Tallinnas esines ka ungari pianist prof. Mathilde Laky-Schuster. Kontserdil käinud prof. Artur Lemba leidis, et külalisel oli hästikoolitatud tehnika ja tugev löök, mistõttu säras Chopini h-moll Scherzo. Lisiti etüüdid segas vahetevahel liiga raske pedaal. 3. novembril astus Tallinnas üles aga Theodor Lemba, esitades esimese järgu helitõid Bachist Skrjabinini. „Päevalehe“ arvustaja leidis, et ta „tehniliselt suurepärase läbiarengu üle valitseb. Pärilendav väledus, nüansirikas löök on tema käsutada“. Olid ka puudujäägid: „Tannhäuseri“ avamängu töötuse juures ilmnes väsimus, edukas polnud ta alati ka tõlgitsemises, eriti tuli see ilmsiks „Apassionatas“ ja Schumanni „Karnevalis“.

Detsembris astus kahe kontserdiga „Estonia“ kontserdisaalis üles eesti publiku hea tuttav prof. Nikolai Orlov. Teatud küsitavusi olid Sonaadis op. 101. Schumanni „Sümfoonilised etüüdid“ läksid aga Arthur Lemba arvates hiilgavalt. Theodor Lemba polnud aga tempodega päris rahul. Must-

Richter jääb nõusse

Kultuuriminister Jekaterina Furtseva vestles Svjatoslav Richteriga. Hakkas nurisema: „Mispärast elab Rostropoviitš suvilas see õudne Solženitsõn? Hirmus lugu.“ — „Tõepoolest hirmus lugu“, oli Richter nõus. „Neil on seal kitsas. Las Solženitsõn kolib üle minu juurde.“

Naisega koos välismaale

Mstislav Rostropoviitš kavatses Rootsi kontserti andma sõita, tahtis naist kaasa võtta. Ülemused vaidlesid vastu. Rostropoviitš ei jätnud jonnki, hakkas käima mööda instantsite. Temast tüdinevad ülemused soovitas: „Kirjutage avaldus: „Palun, et mind võiks minu viletsa tervise tõttu saata minu naine“. Või midagi sellesarnast.“

Rostropoviitš võttis paberilehe ja kirjutas: „Seoses suurepärase tervisega palun, et minu naine saadaks mind.“ Ja et asi oleks täiesti selge, täpsustas: „Galina Višnevskaja“.

See mõjus isegi Nõukogude tsinovnikute peale.

peade saalis esinenud Vera Brock võlus rohkem oma välise hiilgusega, mida ka sellekohane repertuaar soodustas: Ljadovi etüüdid ja bagatellid, Balakirevi „Islamei“, Chopin ja Liszt.

Talvised sümfooniakontserdid olid olemas vaid Tallinnas. Nende kavad võimaldasid muusikat nautida ka vähem ettevalmistatud publikul: Beethoveni avamäng „Egmont“, Glazunovi „Serenaad“, Rimski-Korsakovi „Sadko“, ooperiaariad j.m. Asjatundlikule publikule pakuti Sibeliusi Sümfooni nr. 2, Rubinsteini Klaverikontserti d-moll (solist Artur Lemba), Dvoraki Tšellokontserti (Raimond Bööcke).

Eriilist tähelepanu äratas Otto Hermann autorikontsert. Helilooja ise dirigeeris, kavas sümfoonilised poemid „Kevade“, „Võitja kojutulek“ (pühendatud Eesti Vabariigile), „Hommik“, sümfooniline pilt „Meri“, Süit nr. 2, „Andante“ keelpilli-orkestile, „Eleegia“, „Menuett“ ja „Kurb valss“. Theodor Lemba ütleb nende kohta nii: „Mis aga tema tööde kunstiväärtusesse puutub, siis ei või meie teda niisuguse mõõduga mõõta, kui neid, kes täielikult muusikalise hariduse on saanud. Selle peale vaatamata on temal mõned kaunis kenad tööd nagu „Kevade“ ja Süit nr. 2... Hermann helitööde väljatöötamine on väga lihtne, mõnikord peaaegu primitiivne“.

17. detsembril said tartlasedki kuulda sümfoonilist muusikat. „Vanemuise“ kontserdisaalis astus üles erakordselt suur — 105-liikeline orkester. Kontsert oli 3-osaline, mille 1. osas esines puhkpillikoosseis Voldegar Taggo juhatusel, 2. osas ooperisolist Tenno-Vironi koos oma õpilase Aleksander Kohhanovskiga ning 3. osas esitati Juhan Simmi juhatusel Tšaikovski „Pasteetiline sümfoonia“. Päris lõpuks laulis härra Tenno Vironi orkestri saatel Tšaikovski avamängu „1812“, mis arvustaja mulje kohaselt „esindas kärarikast meeleolutükki“. Seda oleks tõesti kuulda tahtnud.

Mati Märtin

Peatoimetaja: Mart Vainu

Tegevtoimetaja: Mati Põdra

Sisutoimetaja: Aime Kons

Lõuna-Eesti korrespondent: Marina Tamme

Masinakiri: Piret Jutta

„Kiir“, tell. 4230

Väljaandja:

„FRATRES“ ja EV Kultuuriministeerium

Tallinn 34 (EE0034) pk. 996.

Teisipäeval ja neljapäeval 14.30—16.00 tel. 52 51 24